De euthanasiepraktijk en –discussie in Duitsland

Casus 1

In sommige Aziatische landen, zoals in China, India en Singapore, voert men een actieve bevolkingspolitiek. Economische redenen brengen overheden ertoe om onder de armen een sterilisatieprogramma op te zetten en tegelijk de rijken met premies te stimuleren kinderen te krijgen. De gedachte er achter is simpel: kinderen van armen blijven bijna altijd arm en zijn een last voor de samenleving. De kinderen van rijken zullen omdat ze meer opleidingsmogelijkheden hebben, rijk blijven en de spil worden waarom de samenleving draait.

Is dit overheidsbeleid moreel verwerpelijk of acceptabel?

Casus 2

Je bent als pastoraal werker actief in het gehandicaptenpastoraat binnen jouw gemeente. Je kijkt ook om naar een aantal zwakbegaafde mensen. Sommigen van hen kunnen onder begeleiding zelfstandig wonen. Een zwakbegaafde man en vrouw gaan zelfs trouwen. Niemand zegt, wat iedereen denkt: 'O, als die mensen maar geen kinderen krijgen!' Jij mag op pastoraal bezoek aanhoren dat juist deze mensen zo graag kinderen willen hebben.

Hoe ga je hierop reageren? Wat zijn de morele problemen? Wat zou je ervan vinden om zwakbegaafde mensen verplicht te steriliseren, als ze 'onbetrouwbaar' zijn in het gebruik van voorbehoedmiddelen?

Taboe

In ons land is het een taboe om de hedendaagse euthanasiepraktijk en -discussie te vergelijken met die van de Duitsers voor en in de Tweede Wereldoorlog. Dit is ahistorisch en daarom gevaarlijk. Wie zijn geschiedenisboek niet kent, loopt immers het gevaar de fouten van de voorouders te herhalen. Waarom is de vergelijking taboe?

Euthanasiasten beweren dat de huidige vraag naar euthanasie een andere is dan die van de Duitsers. Nu wordt om euthanasie gevraagd vanwege de toegenomen medische macht. Zinloos rekken van lijden moet voorkomen worden. De Duitsers zouden deze problematiek niet gekend hebben. Zij vroegen om euthanasie in het kader van een verbeteringsprogramma van het Duitse volk. De nationaal-socialisten kenden een misdadige eugenetische ideologie.

Dit standpunt is eenzijdig.

a) De hedendaagse roep om euthanasie kan niet voldoende verklaard

worden door de toegenomen medische macht. Er spelen meer motieven een rol en die zouden weleens kunnen lijken op wat de Duitsers bewogen heeft. Omdat de euthanasiasten dat bij voorbaat al niet wensen te erkennen, durven ze de vergelijking tussen de hedendaagse euthanasiediscussie en de Duitse discussie niet aan.
b) Euthanasiasten hebben altijd gezegd dat ze voor euthanasie waren om zinloos rekken van lijden door de medische macht tegen te gaan. De Duitser Ernst Haeckel - medicus, zoöloog en sociaal-darwinist - schrijft dat al in 1875 en in 1904 zegt hij: 'Onder de moderne cultuurvolkeren worden honderdduizenden ongeneeslijk zieken, waaronder ook kankerpatiënten, kunstmatig in leven gehouden, zonder enig nut voor henzelf of de gemeenschap.' Toch kon de medische wetenschap in zijn tijd nog betrekkelijk weinig. Haeckel gebruikte zijn argument als voorwendsel om die mensen te kunnen doden die volgens hem een zinloos leven leidden.

Professor Dessaur, zelf oorlogsslachtoffer, heeft met haar vlugschrift uit 1986 'Mag de dokter doden?' de vergelijking tussen nu en toen wel gemaakt. Zij eindigt haar boek met de woorden: 'Door het eigen nihilisme ... probeert men de mensheid gelukkiger te maken door de dood: selectie aan het begin via eugenetische abortus, selectie aan het eind via euthanasie op geïndoctrineerde bejaarden en straks selectie halverwege op al diegenen die anderen niet gezond en gelukkig genoeg toeschijnen. Zo wint Hitlers geest toch nog de wereldoorlog.' De voorstanders van euthanasie zijn daarvan niet geschrokken. Ze hebben hun gramschap over Mevrouw Dessaur uitgestort en houden vol dat Nederland van nu en Duitsland van toen niet naast elkaar gesteld kunnen worden.

De euthanasie*praktijk* van Duitsland toen en Nederland nu is inderdaad niet te vergelijken. Dat zal straks wel blijken. Het is echter de moeite waard om de *motieven* te bestuderen, die in de discussie over euthanasie een rol speelden in Duitsland. We zullen ontdekken dat zij soms actueel zijn bij de hedendaagse voorstanders van euthanasie.

De eugenetische filosofie

De Duitse euthanasiepraktijken vonden plaats in het kader van een eugenetisch programma. Het Duitse, 'arische' ras moest bewaard worden voor verval en zo mogelijk verbeterd worden. Het eugenetische programma stimuleerde *negatieve eugenetica*. Ongeschikte individuen en groepen van mensen mochten zich niet meer voortplanten. Dat werd bereikt door economische strafmaatregelen, sterilisatie, abortus, onvrijwillige euthanasie op pasgeborenen. Het programma stimuleerde ook *positieve eugenetica*. Genetisch geschikte mensen moesten zich optimaal kunnen voortplanten. Polygamie en kunstmatige inseminatie moesten mogelijk worden.

De eugenetische plannen zijn gegroeid uit de volgende cultuur-historische wortels:

1. Het verlichtingsdenken predikt sinds de zeventiende/achttiende eeuw de menselijke autonomie. De mens heeft geen God en geen meester meer, naar wie hij moet luisteren.
2. In de negentiende eeuw hebben de natuurwetenschappen een hoge vlucht genomen, in het bijzonder de geneeskunde en de biologie. De theologische verklaring van het leven moest daardoor steeds meer terrein prijsgeven voor een natuurwetenschappelijke.
3. Hoogtepunt van deze ontwikkeling was de evolutietheorie van Charles Darwin uit 1859. In een natuurlijk selectieproces ontwikkelen zich hogere levensvormen. Meer gunstige variëteiten ontwikkelen zich ten koste van minder gunstige. Het darwinisme rekende af met het geloof in de unieke waarde van de mens. De mens is geen beeld Gods, maar slechts een beest met hersens. De dood is geen poort naar de eeuwigheid, maar de noodzakelijke afronding van een natuurlijk proces.
4. Feuerbach brak met het geloof in God. Hij was in de 19e eeuw de eerste hoogleraar in het atheïsme, in Heidelberg. Alle geloof is zijns inziens projectie. Nietzsche rekende af met de christelijke moraal. Die zou een slavenmoraal zijn ten gunste van zwakkelingen. Hij pleitte voor een 'Herrenmoral', waarin de 'Übermensch' een kans moest krijgen zich te ontwikkelen.
5. Vanuit de biologie is de evolutieleer overgeheveld naar de cultuurgeschiedenis. Niet alleen de lichamelijke, maar ook de geestelijke, intellectuele en morele eigenschappen van mensen zijn voor hun vooruitgang afhankelijk van het selectiemechanisme. Deze visie noemen we het sociaal-darwinisme. Het sociaal-darwinisme predikte de concurrentie tussen mensen. Die is nuttig om vooruit te komen. In het liberale Engeland werd het concurrentieprincipe vooral toegepast op individuen. Denk aan het recht van de sterkste in het kapitalistische economisch verkeer. In het nationalistische Duitsland werd het concurrentieprincipe ook toegepast op groepen en volken van mensen.
6. De sociaal-darwinisten meenden dat de culturele en maatschappelijke chaos van rond de eeuwwisseling veroorzaakt was door de toenemende sociale voorzieningen en verbeterde medische mogelijkheden. Die verstoorden de natuurlijke selectie, waardoor de zwakken teveel kansen kregen in leven te blijven en de mensen met biologische en culturele kwaliteiten zich te weinig konden ontplooien. Het Duitse volk dreigde nu te degenereren. (Een wetenschappelijk sprookje dat ook in de Lutherse Kerk geloofd werd!) Zij pleitten voor een natuurwetenschappelijke ontwikkelingsethiek, die het selectieprincipe kunstmatig in stand moest houden. De christelijke, humane ethiek werd verouderd verklaard. Eugenetica moest de redding brengen.

Eugenetica was populair

Bijna altijd wordt vergeten dat de Duitse sociaal-darwinisten niet origineel waren. Hun standpunten hebben ze (uiteindelijk) overgenomen van Amerikanen. Rond de eeuwwisseling (van de 19^{e} naar de 20^{e} eeuw) liepen in de Verenigde Staten veel pessimistische sociologen rond met een grote belangstelling voor genetica. Amerika werd overspoeld door arme Europese immigranten van wie men niet veel goeds verwachtte. Volgens de Amerikaanse eugenetici zou de immigratie van Italianen, Polen, Ieren en Joden ertoe leiden dat de bevolking verviel tot diefstal, kidnapping, moord, verkrachting en zedeloosheid. Alcoholisme, prostitutie, criminaliteit en dergelijke kwamen in de sociaal zwakkere families aanzienlijk meer voor dan in de gegoede families. Men meende dat dat vooral met de erfelijke belasting te maken had. Terwijl de sociaal zwakkeren zich ongeremd voortplantten, deed de elite haar best om kleine gezinnen te stichten. Sociologen vreesden dat dit proces uit de hand zou lopen en het blanke ras uiteindelijk ten onder zou gaan.

In Europa deelden de wetenschappers en politici deze zorgen met de Amerikanen. Churchill woonde in dat kader in 1912 als staatssecretaris van binnenlandse zaken het eerste eugenetisch wereldcongres bij. Men wilde het proces omkeren. Waardevolle mensen moesten meer nageslacht krijgen, waardeloze mensen minder. Men dacht aan verbod tot huwen van erfelijk belaste mensen of aan sterilisatie van gehuwden onder hen.

In Nederland gingen, in het begin van de 20^{e} eeuw, ook stemmen op voor verplichte sterilisatie van zwakbegaafden en sociaal zwakkeren. Echte genetici waren tegen, omdat het veel te lang zou duren voor er effect zou zijn. Socialisten waren tegen omdat het kwaad niet in de mensen zat maar in de maatschappelijke verhoudingen. Liberalen waren tegen omdat de overheid zich niet met het privéleven van mensen mocht bemoeien. (Dit was in Engeland het doorslaggevende argument tegen eugenetische wetgeving.) De protestenten en katholieken waren tegen. Zij vonden dat er geen onderscheid gemaakt mocht worden tussen nuttige en minder nuttige mensenlevens. Wat men nog stuitender vond, was dat juist de onmaat-schappelijken en zwakzinnigen, als ze eenmaal gesteriliseerd waren, in sexuele uitspattingen konden gaan leven.

Eind jaren twintig hadden 24 Amerikaanse staten van de V.S. wetten voor verplichte sterilisatie en wetten die sommige mensen verboden te huwen. Bovendien werd de immigrantenstroom zo goed als ingedamd. In Europa kwam men alleen in de Scandinavische landen, in Zwitserland en in Duitsland tot een vorm van sterilisatiewetgeving. Pas in 1997 werd bekend dat Zweden tussen 1935 en 1976 60.000 gedwongen sterilisaties toepaste op minderwaardige mensen. In Finland zijn tussen 1935 en 1970 11.000 mensen verplicht gesteriliseerd en 4000 vrouwen ondergingen een verplichte abortus. In Noorwegen zou het om 2000 slachtoffers van sterilisatie gaan. De gegevens van Denemarken zijn nog onbekend. Zwisterland was zelfs zo ver dat de sterilisatiewetgeving van het kanton Vaud uit 1928 in de jaren dertig het voorbeeld was voor de Duitse

rassenwetgeving.

In Duitsland was de wetgeving voor de rasverbetering al in de maak voor Hitler de macht greep. De Pruisische gezondheidsraad had al een eugenetisch wetsontwerp opgesteld. De Nazi's hebben in 1933 deze wetgeving gewoon overgenomen en later uitgebreid. Ze hebben er een sterke anti-semitische lading aan gegeven. De Duitse eugenetische wetenschappers deelden die visie niet geheel. Zij vonden dat er toch zeker wel onderscheid gemaakt moest worden tussen beschaafde en onbeschaafde Joden. In 1936 was er weer een wereldcongres van eugenetici, dit keer in Scheveningen. De Duitse wetgeving werd geprezen. Slechts één man, een Nederlandse arts, Frets, durfde er iets van te zeggen. Hij vond de wetgeving te dwingend. Zijn kritiek werd fel bestreden.

Duitse pleitbezorgers van euthanasie, vóór Hitler

Niet alleen de eugenetische plannen waren uit de tijd voor Hitler, ook de pleidooien voor euthanasie. Dat is niet verwonderlijk, want die twee thema's hebben met elkaar te maken.

Hier volgt de weergave van de gedachten van enige Duitse wetenschappers over euthanasie van rond de eeuwwisseling.

1. De al genoemde Ernst Haeckel (1834-1919) redeneert als sociaal-darwinist. Voor de vooruitgang van de geestelijke en lichamelijke volksgezondheid is het verstandig alle zwakzinnige (al dan niet pasgeboren), geesteszieke en ernstig lijdende mensen te doden. Als dat niet gebeurt, zal het Duitse volk degenereren. Een commissie van verstandige mensen moet beoordelen, wie er voor euthanasie in aanmerking komt. Argumenten van hem zijn:
- euthanasie verkort het lijden van de zieke/zwakzinnige,
- euthanasie verkort het lijden van de familie,
- de verzorging van ongeneeslijk zieken en zwakzinnigen is erg duur,
- het nut van voortleven van ernstig zieken en zwakzinnigen is voor het individu en voor de samenleving afwezig.

Haeckel formuleerde ooit de biogenetische grondwet: de ontwikkeling van het individu is de verkorte weergave van de ontwikkeling van de soort. Een embryo maakt alle dierlijke stadia door voor de geboorte (onzin! Heackel manipuleerde zijn tekeningen van embryo's!). Er is daarom geen principieel onderscheid tussen menselijk en dierlijk leven. Na de geboorte is het kind psychisch nog maar nauwelijks in de fase van het dierlijke stadium. Daarom is het doden van een gehandicapt kind geen moord.

2. De jurist Jost pleit in 1895 voor het recht op de dood voor iedereen, ziek of gezond. Ongeneeslijk zieken zijn voor de samenleving nutteloos en schadelijk. Ze veroorzaken veel onnodig leed bij de gezonden. Medelijden en het belang van de samenleving maken euthanasie noodzakelijk.

Jost stimuleert ernstig zieken zelfmoord te plegen. Als zij om

euthanasie vragen zijn de omstanders wreed als zij haar weigeren. Het recht op de dood moet bij ongeneeslijke geesteszieken plaatsvervangend door de staat worden uitgeoefend, omdat zij niet toerekeningsvatbaar zijn. De staat besluit tot doden op grond van een medische diagnose.

3. De jurist Binding en de psychiater Hoche schrijven in 1920 het boekje: 'Die Freigabe der Vernichtung lebensunwerten Lebens'. Binding bestrijdt het recht op leven en meent dat er leven bestaat dat alle waarde verloren heeft en gedood mag worden. Daarom wil hij vrijwillige euthanasie legaliseren. Vervolgens wil hij wilsonbekwame patiënten doden op grond van een veronderstelde stervenswens. Mismaakt geborenen en zwakzinnigen moeten gedood worden als een liefdedienst. Hun verpleging is een onnodig zware last voor de familie en de samenleving. Binding wil aan de naastbestaanden rechten verlenen om over euthanasie te beslissen.

Hoche bestrijdt de waarde van het leven op zich en de overspannen kijk op de humaniteit. Het menszijn wordt bepaald door de mogelijkheid tot communiceren. (Hoche is de eerste die dit beweert!) Zij die dat niet kunnen, zoals de zwaar geestelijk gehandicapten, zijn geestelijke doden, lege mensenhulzen, ballastlevens, minderwaardige elementen. Zij zijn een ondragelijke (financiële) last voor de maatschappij.

Duitsland 1933-1945

Waar is het allemaal op uitgelopen in Hitler-Duitsland?

De al bestaande discussie over euthanasie werd na het aan de macht komen van Hitler in Duitsland verhevigd. Immers, in Hitlers 'Mein Kampf' stonden de veredeling van het Germaanse ras en de uitschakeling van zieke en vreemde - Joodse - elementen uit het Duitse volk hoog genoteerd.

In 1933 werd verplichte sterilisatie ingevoerd voor mensen met allerlei (vermeende) erfelijke ziekten, variërend van zwakzinnigheid tot alcoholisme. Dat werd geregeld in een 'Gesetz zur Verhütung erbkranken Nachwuchses'. Er werden ongeveer 300.000 sterilisaties verricht. In 1935 werd abortus op eugenetische indicatie gelegaliseerd, betreffende vrouwen die voor sterilisatie in aanmerking kwamen. In 1936 werkte Hitler zelf een plan uit, 'Aktion Gnadentod', voor het doden van ernstige zieken, zwakzinnigen en geesteszieken. Vanaf oktober werd het plan uitgevoerd. Hitlers schriftelijke bevel luidde: 'Reichsleiter Bouhler en Brandt hebben de opdracht ontvangen en zijn tot verantwoording daarvan gehouden, de bevoegdheden van met name te noemen artsen zodanig te verruimen, dat naar menselijk inzicht ongeneeslijk zieken, bij de meest kritische beoordeling van hun ziektetoestand, de genadedood kan worden geschonken.'

De euthanasie-organisatie werd zo geheim mogelijk gehouden en kreeg de codenaam T4. Er werden zes speciale euthanasie-inrichtingen in gereedheid gebracht. Van de zwakzinnigen en geesteszieken werden gegevens opgestuurd naar Berlijn, zogenaamd om te bepalen of zij

overgeplaatst moesten worden. Aldaar voorzagen artsen de papieren van een plus- of minteken. Daarmee werden de zieken en zwakzinnigen al dan niet ter dood veroordeeld. De ter dood veroordeelden werden, naar werd meegedeeld aan tehuizen en familie, overgeplaatst naar een andere inrichting. In werkelijkheid werden zij onder gruwelijke omstandigheden vervoerd naar de euthanasie-oorden, waar zij in badkamers werden vermoord met CO-gas. De familie kreeg daarna dit of een soortgelijk bericht: 'Tot ons leedwezen moeten wij u meedelen dat uw familielid N.N., die inmiddels naar onze inrichting moest worden overgebracht, op - datum - hier ten gevolge van een griep met gelijktijdige longontsteking en aansluitende storing in de bloedcirculatie onverwacht is overleden. Al onze medische zorgen waren helaas tevergeefs. Hij is zacht en pijnloos ontslapen. Bij zijn zware, ongeneeslijke ziekte betekent zijn dood een verlossing voor hem. Vanwege het hier bestaande epidemiegevaar moesten wij op aanwijzing van de politie het lijk van de ontslapene terstond doen cremeren.'

Vanaf 1939 vond ook kindereuthanasie plaats op zwakzinnig geborenen of anderszins gehandicapt geboren kinderen. Artsen en vroedvrouwen moesten elke geboorte van gehandicapte kinderen melden en daarbij de nodige gegevens verstrekken aan een drietal door Hitler benoemde artsen, onder wie Werner Catel. Als deze drie artsen eensluidend oordeelden, werd een aanbeveling gedaan het gehandicapte kind te doden. Ouders werden niet gedwongen daarvoor toestemming te geven, maar werden wel onder druk gezet. Op deze wijze zijn ongeveer 5000 kinderen gedood. Mogelijk omdat ouders hun kinderen 'vrijwillig' afgaven voor 'behandeling' in een 'Kinderfachabteilung' is Catel nooit veroordeeld. Sterker nog, hij is zonder problemen tot 1960 hoogleraar kindergeneeskunde gebleven aan de universiteit van Kiel.

Het euthanasieprogramma kon niet geheim blijven. De reacties op het doden van zwakzinnigen en geesteszieken waren beperkt maar hevig. Een van de tegenstanders was Von Bodelschwingh, directeur van de grote psychiatrische inrichting 'Bethel' in Berlijn. Ook de roomse bisschoppen lieten van zich horen. De bevolking rondom de euthanasiecentra werd ook onrustig. De operatie T4 werd in augustus 1941 beëindigd; waarom, weet niemand. Misschien wilde Hitler het risico op binnenlandse onrust verkleinen, nadat hij Rusland was binnengetrokken. De centrale euthanasie-organisatie werd ontmanteld. Plaatselijk euthanasie-acties (vooral bij gehandicapte en ernstig zieke kinderen) gingen nadien wel door en hebben gedurende de oorlog nog aan veel mensen het leven gekost. Het totale aantal slachtoffers van het euthanasieprogramma wordt gehouden op ± 80.000. De Duitsers hebben gedurende de oorlog ook nog eens ± 20.000 gevangenen gedood met als enige argument dat ze niet meer tot werken in staat waren. Dit zijn dus niet de politieke terechtstellingen.

De euthanasie-actie van Hitler is de generale repetitie geweest van de 'Endlösung der Judenfrage'. Het materiaal voor het euthanasieprogramma en de mensen die het uitvoerden werden vanaf 1941 in de

vernietigingskampen ingezet. Hitler had een les geleerd. (Niet het wegvoeren maar) het doden van Joden werd nóg meer in het geheim en in afgelegen gebieden gedaan.

Formeel heeft Hitler ten aanzien van de euthanasie op gehandicapten en (geestes)zieken nooit meer dan de al vermelde verklaring afgegeven. Echte wetgeving op het gebied van euthanasie is er nooit geweest, waarschijnlijk vanwege de geheimzinnigheid. Dat is achteraf gelukkig, want de artsen, die zich welbewust lieten lenen voor de 'Vernichtung lebensunwerten Lebens', konden zich bij de na-oorlogse processen tegen hen dus niet verschuilen achter de wet.

Na de Tweede Wereldoorlog is euthanasie als gevolg van Hitlers daden zo'n twintig jaar lang een onbespreekbare zaak geweest voor de meeste artsen en juristen. In 1962 en 1966 deed Werner Catel (!) twee publicaties het licht zien waarin hij pleitte voor euthanasie op gehandicapte kinderen. Zijn argumenten waren letterlijk vooroorlogs. De publieke opinie wees zijn gedachten af, maar deze boekjes hebben wel de discussie over euthanasie in Duitsland weer in gang gezet.

Een vergelijking tussen toen en nu

Het mensbeeld. Het Duitse mensbeeld en de Duitse kijk op concrete mensen werden door de biologie bepaald. Daardoor was het zelfs mogelijk dat Haeckel negers op de evolutionistische ontwikkelingsladder onder de apen plaatste. Het biologische mensbeeld leidde tot grote verschillen tussen mensen. Het evolutionisme oefent nog steeds grote invloed uit op het mensbeeld, maar er worden nu andere accenten gelegd. Nu legt men veel meer nadruk op de gelijkheid tussen mensen. Daarnaast is in het mensbeeld opgenomen dat de mens zich moet kunnen ontplooien. Daarvoor zijn bepaalde levenskwaliteiten vereist, waaronder 'gezondheid' een zeer grote plaats inneemt. Niet de uit de hand gelopen medische macht, maar het mensbeeld was de werkelijke voedingsbodem voor euthanasieplannen in Duitsland en is dat nu nog.

De waarde van een mensenleven. In Duitsland werd de waarde van een mensenleven bepaald door het maatschappelijk nut. Dat is een utilistische beperking van die waarde. Als gevolg daarvan werden zogenaamd nutteloze mensen gediscrimineerd en beknot in hun rechten. In onze tijd mag niemand meer gediscrimineerd worden. Alle mensen zijn gelijk en hebben evenveel rechten. Toch is de positie van ernstig gehandicapten nu ook onzeker, omdat men twijfelt aan de waarde van hun leven. Ook nu weer wil men die beperkt opvatten. Zelfs het maatschappelijk nut van gehandicapten speelt weer een rol; vooral in de economische schade die gehandicapten en andere (geestes)zieken, zoals dementen, de maatschappij berokkenen.

*Rechten van gehandicapten.*Noch in Duitsland toen, noch in Nederland nu is er duidelijkheid over de onaantastbaarheid van de rechten van zwakzinnigen, gehandicapten en geesteszieken. Toen en nu werd en

wordt er gerommeld met plaatsvervangend uitoefenen van rechten door de overheid en/of familieleden.

*Medelijden .*Zowel in Duitsland als heden verdedigt men euthanasie op gehandicapten met een beroep op de gevoelens van medelijden. Het is voor het bestwil van de gehandicapte zelf als hij gedood wordt, zei en zegt men. Zowel het medelijden van de Duitsers, toen, met gehandicapten en het medelijden van tegenwoordig is dikwijls onoprecht. Het komt niet voort uit liefde voor de gehandicapten, maar uit een diepe afkeer voor hun gehandicapte leven.

De natuur. Duitsers wilden het selectieproces van de natuur, dat door de medische macht verstoord was, op gang houden door euthanasie toe te passen. Gehandicapte kinderen mogen tegenwoordig volgens sommige ethici gedood worden, door de kinderen aan de natuur terug te geven, waaraan de artsen het onttrokken zouden hebben door medisch handelen.

*Dierlijk leven.*Evenals in Duitsland zijn er nu ethici die de waarde van een gehandicapt kind lager achten dan die van een huisdier. Dat maakt het hen gemakkelijk om tot doden over te gaan. Daarbij gaat het in veel gevallen niet om kinderen die alleen met kunst en vliegwerk in leven gehouden kunnen worden. De wil tot doden is er al bij minder zwaar gehandicapte kinderen.

*Druk op ouders.*Als het doden van gehandicapte pasgeborenen wordt toegestaan, zal gebeuren wat in Duitsland gebeurde. De druk op ouders van een gehandicapt kind wordt zo groot, dat zij 'vrijwillig' aan de euthanasie meewerken. Sterker: veel ouders zullen echt vrijwillig voor het doden van hun kind kiezen, omdat de tolerantiegrens van bepaalde handicaps lager zal komen te liggen.

*Eugenetica.*De eugenetica, die voor de Duitsers nog vrij utopisch was, wordt in onze dagen al een beetje werkelijkheid. Door genenmanipulatie en selectieve abortus wordt het mogelijk de kwaliteit van het menselijk ras te beïnvloeden. Daarmee wordt de droom van de sociaal-darwinisten toch nog werkelijkheid. De biologische kwaliteiten gaan de waarde van een mensenleven uitmaken.

Nico van der Voet

nicovandervoet.nl

2018